

PROJEKT
**GRAĐANKE/I GRADA ZAGREBA I DEMOKRATSKE
INOVACIJE**
- izvješće o provedbi -

Zagreb, veljača 2023.

Projekt se provodio uz financijsku potporu Grada Zagreba

SADRŽAJ

1. UVOD

2. OPIS, CILJEVI I AKTIVNOSTI PROJEKTA

3. PRIKAZ I ANALIZA REZULTATA PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA

A) SUDJELOVANJE VIJEĆA GRADSKIH ČETVRTI / MJESNIH ODBORA U OBAVLJANJU JAVNIH POSLOVA

B) UVOĐENJE DEMOKRATSKIH INOVACIJA U RAD GRADSKIH ČETVRTI / MJESNIH ODBORA

4. PREPORUKE

A) PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE KOORDINACIJE U OBAVLJANJU JAVNIH POSLOVA

B) PREPORUKE ZA UVOĐENJE DEMOKRATSKIH INOVACIJA

1. UVOD

Participacija građana u odlučivanju o javnim poslovima jedna je od temeljnih vrijednosti demokratskog poretka. Uključivanje građana u odlučivanje i njihovo konzultiranje dodatno legitimira odluke koje donose tijela javne vlasti. To je posebno značajno u jedinicama teritorijalne samouprave koje bi po definiciji trebale biti ona razina koja je najbliža rađanima, respozivna na njihove zahtjeve i potrebe i u mogućnosti osigurati da se vrijednost participacije realizira u svakodnevnom životu jedinica lokalne samouprave. Oblike sudjelovanja građana u lokalnom demokratsko-političkom životu dijelimo na tradicionalne (lokalni referendumi, građanske inicijative, konzultativni mjesni zborovi i dr.) i nove. Neki od tih novih oblika smatraju se demokratskim inovacijama, a uključuju razne oblike javnih foruma, instrumente participativnog planiranja, razne oblike direktne demokracije, kolaborativno upravljanje i digitalnu participaciju. Zakonodavstvo uređuje svega nekoliko temeljnih instituta sudjelovanja građana u odlučivanju (referendum, zborovi građana i građanska inicijativa). Ti i ostali oblici sudjelovanja građana u odlučivanju uređeni su statutima jedinica lokalne i regionalne samouprave.

Statut Grada Zagreba predviđa osnivanje savjeta mladih, daje građanima mogućnost da predlažu osnivanje mjesnog odbora i omogućava nazočnost građana na sjednicama Gradske skupštine i njezinim tijelima. Korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija u uključivanju građana u odlučivanje nije regulirano Statutom. U praksi se u Gradu Zagrebu mehanizmi uključivanja građana u odlučivanje koriste relativno rijetko unatoč velikom potencijalu koji mjesni odbori i vijeća gradskih četvrti imaju za agregiranje interesa i mišljenja građana te jačanje njihovog sudjelovanja u odlučivanju o važnim pitanjima za Grad.

Ovo izvješće rezultat je provedbe projekta *Građanke/i Grada Zagreb i demokratske inovacije* koji je od studenog 2022. godine do veljače 2023. proveo Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo iz Zagreba uz financijsku potporu Grada Zagreba. Cilj projekta bio je potaknuti uvođenje participativnih modela sudjelovanja građana (demokratskih inovacija) u rad mjesnih odbora i vijeća gradskih četvrti. Demokratske inovacije (eng. *democratic innovations*) krovni su pojam koji obuhvaća različite alate uključivanja građana u *policy* proces i donošenje odluka na svim razinama javnog upravljanja. Korištenjem takvih inovativnih oblika sudjelovanja građana mjesni odbori i vijeća gradskih četvrti bi mogli postati istinske suradničke institucije koje funkcioniraju u stalnoj interakciji s organizacijama civilnog društva i građanima.

U realizaciji projekta sudjelovali su Hrvoje Nemet, tajnik Centra Miko Tripalo i stručnjak za administraciju i financije, Vanja Mladineo, izvršna direktorica Centra Miko Tripalo i voditeljica projekta te prof. dr. sc. Vedran Đulabić, profesor na Pravnom fakultetu u Zagrebu, član Centra Miko Tripalo, stručnjak za lokalnu samoupravu i glavni istraživač na projektu.

2. OPIS, CILJEVI I AKTIVNOSTI PROJEKTA

Kroz demokratske inovacije, odnosno različite alate i institucionalne mehanizme koji omogućuju intenzivnije uključivanje građana u procese demokratskog odlučivanja, realizira se ideal participacije građana u obavljanju javnih poslova. Taj se politički ideal možda ponajbolje ostvaruje u teritorijalnoj samoupravi s obzirom da je upravo to razina javnog upravljanja koja je najbliža građanima. Potencijal za demokratske inovacije značajan je posebno u većim urbanim sredinama jer omogućava prevladavanje distance između tijela javne vlasti i javne uprave koja je rezultat veličine urbanih centara i povećanog otuđenja građana od demokratskih političkih procesa. Urbane sredine pogodne su za primjenu demokratskih inovacija jer omogućuju da se ti alati diversificiraju i pilotiraju na ušim dijelovima gradova prije njihove eventualne primjene na području cijelog grada.

Cilj projekta *Građanke/i Grada Zagreb i demokratske inovacije* bio je ispitati mogućnosti i potaknuti korištenje participativnih mehanizama demokratskih inovacija u radu mjesnih odbora i vijeća gradskih četvrti. Projekt se provodio u Gradu Zagrebu, na području odabranih gradskih četvrti i mjesnih odbora. Korisnici projekta bili su vijećnici mjesnih odbora i vijeća gradskih četvrti, uz sudjelovanje aktivnih građana iz mjesnih odbora i gradskih četvrti, predstavnika organizacija civilnog društva koje djeluju na području gradskih četvrti i mjesnih odbora.

Projekt se sastojao od sljedećih aktivnosti:

1. Osmišljavanje i provođenje online ankete među vijećnicima gradskih četvrti i mjesnih odbora

Glavni istraživač na projektu u suradnji s ostalim članovima projektnog tima osmislio je online anketu koja je provedena na platformi KwikSurveys. Anketa je istražila stavove vijećnika gradskih četvrti i mjesnih odbora o ulozi gradskih četvrti i mjesnih odbora u obavljanju javnih poslova u Gradu Zagrebu kao i mišljenja vijećnika o mogućnostima uvođenja konkretnih inovativnih metoda sudjelovanja građana u rad gradskih četvrti i mjesnih odbora. Više informacija o rezultatima ankete nalazi se u sljedećem poglavlju ovog izvještaja.

2. Organizacija radionice o inovativnim oblicima sudjelovanja građana u odlučivanju

Temeljem prethodnih istraživanja i ekspertize kao i rezultata provedene ankete, osmišljena je i provedena radionica za vijećnike mjesnih odbora i gradskih četvrti. Radionica je održana 15. veljače 2023. godine u Auli Sveučilišta. Sastojala se od dva djela, na početku su predstavljene neki od relevantnih inovativnih oblika sudjelovanja građana koji mogu biti korišteni na razini mjesnih odbora i vijeća gradskih četvrti. U drugom djelu sudionici radionice su raspravili predstavljene oblike sudjelovanja i ocijenili koji su od ponuđenih oblika i modela najprikladniji te koji bi se mogli koristiti u radu vijeća mjesnih odbora i gradskih četvrti. Radionica je pomogla identificirati set potencijalno korisnih mehanizama za sudjelovanje građana prema ocjenama sudionika radionice.

Na radionici za vijećnike gradskih četvrti i vijećnike mjesnih odbora, sudjelovalo je 10 predstavnika. U razgovoru s vijećnicima, oni kao glavne probleme navode:

- preopterećenost predsjednika mjesnih odbora i gradskih četvrti;
- slab ili gotovo nikakav utjecaj vijećnika mjesnih odbora na sudjelovanje u donošenju odluka iz nadležnosti lokalne samouprave;
- nezainteresiranost vijećnika za implementiranje novih metoda sudjelovanja;
- nedostatak motivacije vijećnika (izglasavanje odluka bez čitanja i rasprave);

- izostanak uključivanja vijećnika mjesnih odbora u predlaganje proračuna, osim u slučaju malih komunalnih akcija;
- loša koordinacija s gradskim vlastima - inicijative i projekti vijeća ne uklapaju se u šire gradske planove i politike;

Neki vijećnici na radionici naglasili su da ne vide svrhu vijeća mjesnih odbora te da smatra bi ih trebalo ukinuti. Neki su iskazali nezadovoljstvo u vezi vertikalne suradnje između vijećnika mjesnih odbora i predsjednika gradskih četvrti, dok horizontalnu suradnju između mjesnih odbora na području jedne gradske četvrti ocjenjuju kao malo bolju.

3. Izrada preporuka za uključivanje građane

Projektни stručnjak i ostali članovi projektноg tima su temeljem rezultata radionice i ankete pripremili dokument projektноg izvještaja koji sadrži pregled raznih oblika demokratskih inovacija, opis procesa na radionicama i set konkretnih preporuka o najoptimalnijim mehanizmima sudjelovanja koji je proizašao iz radionica.

4. Diseminacija preporuka

Članovi projektноg tima su dokument s preporukama podijelili i komunicirali svim sudionicima radionica, predstavnicima gradske vlasti, zainteresiranim OCD-ima s ciljem zagovaranja uvođenja inovativnih oblika sudjelovanja građana u gradsku regulativu i praksu.

Kratkoročno, projekt je doprinio povećanju svijesti o mogućim i korisnim mehanizmima sudjelovanja građana među vijećnicima te predstavnicima gradskih vlasti. Dugoročno, optimalan utjecaj projekta bit će doprinos stvaranju pravnih i institucionalnih pretpostavki za veće i sustavnije uključivanje građana u procese donošenja odluka u Gradu koristeći inovativne oblike sudjelovanja.

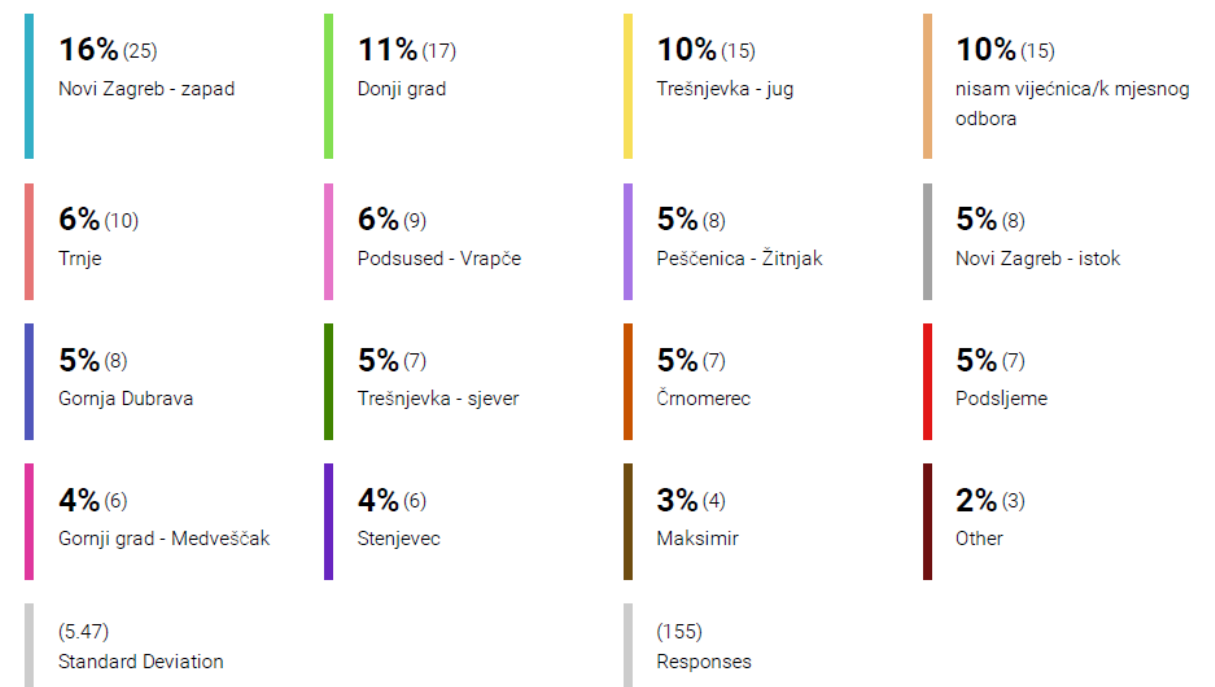
3. PRIKAZ I ANALIZA REZULTATA PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA

Tijekom provedbe projekta pripremljeno je i provedeno online anketno ispitivanje stavova vijećnika gradskih četvrti i mjesnih odbora o dvije glavne teme. Prva je njihova percepcija uloge vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora u obavljanju poslova Grada Zagreba, dok je druga tema bila usmjerena prema ispitivanju mogućnosti za uvođenje inovativnih metoda sudjelovanja građana u rad vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora na području Grada Zagreba.

Na anketni upitnik je odgovorilo ukupno 168 vijećnika. Od toga je većina odgovora došla od strane vijećnika mjesnih odbora (njih 137 odnosno 82 %) i nešto manje od vijećnika gradskih četvrti (28 odnosno 17 % odgovora).

Disperzija odgovora po mjesnim odborima vidljiva je na Slici 1. u nastavku, dok je disperzija odgovora vijećnika gradskih četvrti po gradskim četvrtima vidljiva na Slici 2. u nastavku.

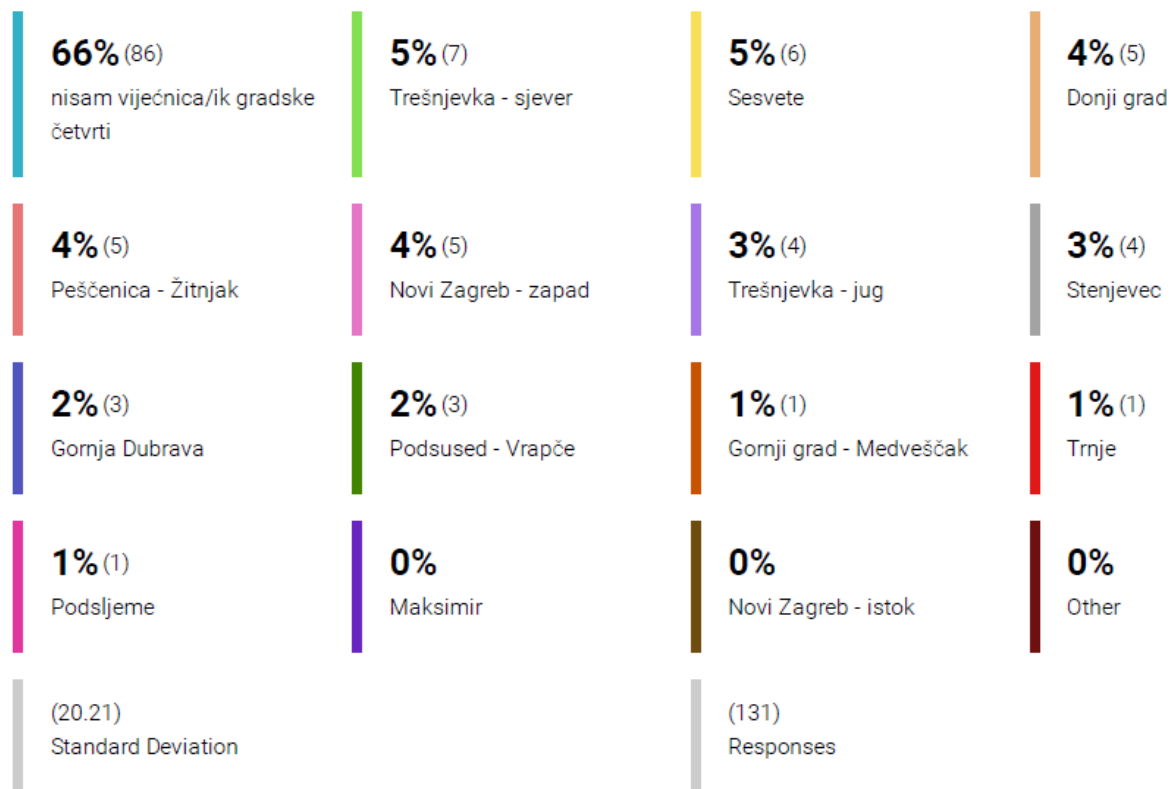
Slika 1: Odgovori vijećnika mjesnih odbora po gradskim četvrtima

Izvor: anketni upitnik

Disperzija odgovora po vijećima gradskih četvrti vidljiva je na Slici 2. u nastavku.

Slika 2: Odgovori po vijećima gradskih četvrti

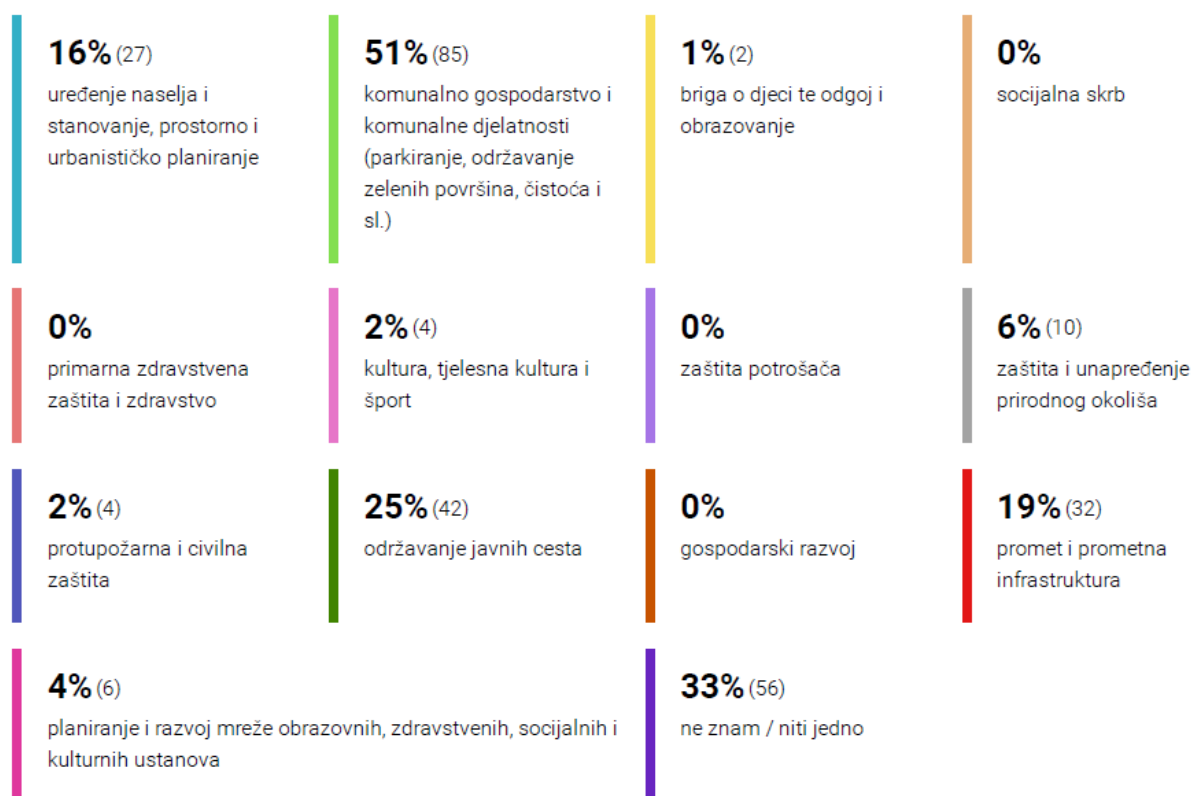

Izvor: anketni upitnik

A) SUDJELOVANJE VIJEĆA GRADSKIH ČETVRTI I MJESNIH ODBORA U OBAVLJANJU JAVNIH POSLOVA

Što se tiče aktualnog stanja sudjelovanja vijeća gradskih četvrti odnosno mjesnih odbora u sudjelovanju u donošenju odluka iz nadležnosti lokalne samouprave, podaci iz istraživanja pokazuju da ispitanici smatraju da na samo četiri područja vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora ostvaruju utjecaj. Na prvom mjestu su poslovi komunalnog gospodarstva i komunalne djelatnosti za koje 51 % ispitanika smatra da vijeća gradskih četvrti odnosno mjesnih odbora imaju neki utjecaj. Na drugom mjestu su poslovi održavanja javnih cesta (25 % ispitanih), na trećem promet i prometna infrastruktura (19 %), a na četvrtom su uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje s 16 % onih koji smatraju da imaju najveći utjecaj. Podaci o utjecaju na sve kategorije javnih poslova prikazani su na Slici 3. u nastavku.

Slika 3: Procjena utjecaja vijeća gradskih četvrti / mjesnih odbora na javne poslove

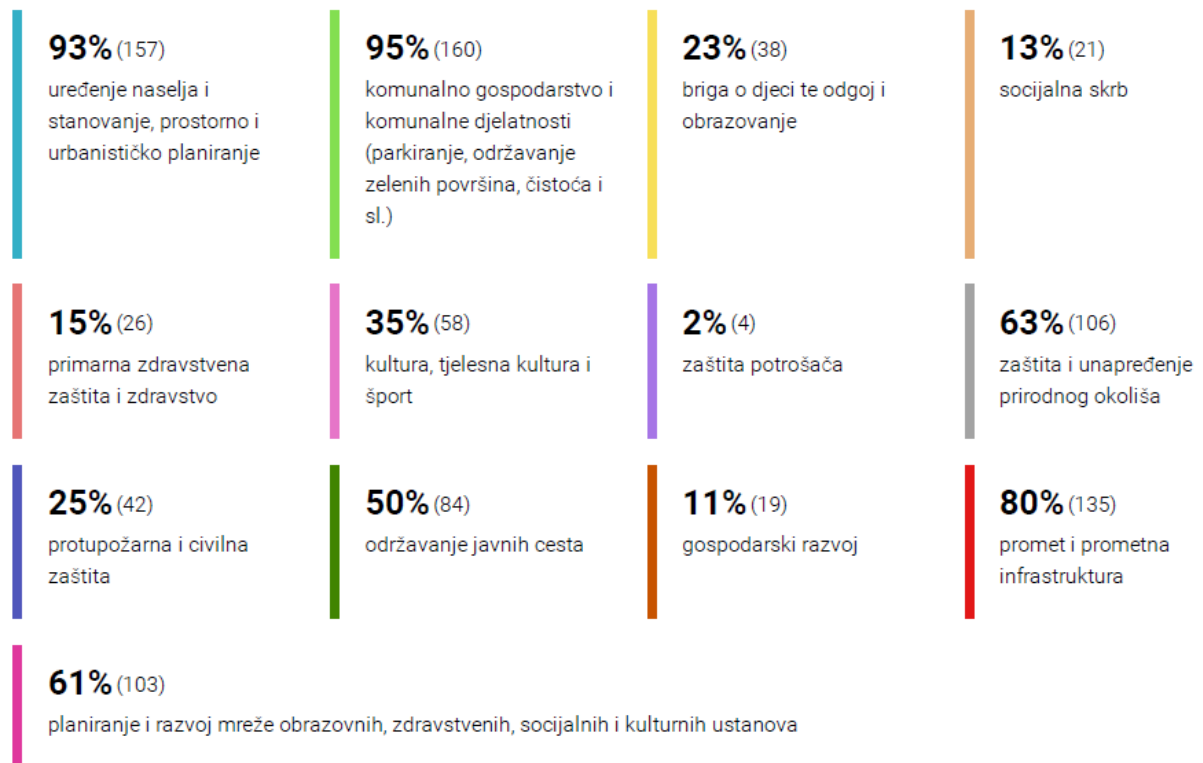

Izvor: Anketni upitnik

Međutim, odgovori u jednom segmentu zapravo pokazuju prilično zabrinjavajuće stanje. Naime, 33 % anketiranih odnosno njih 56 ne zna na koje poslove vijeće gradske četvrti odnosno mjesnog odbora ima najveći utjecaj, tj. smatra na nema utjecaj ni na jedno područje. To je prilično negativan pokazatelj, ako se uzme u obzir veličina gradskih četvrti Grada Zagreba koje su oko sedam puta veće od prosječne jedinice lokalne samouprave u Hrvatskoj. To je također velikim dijelom uvjetovano i formalno-pravnih okvirom koji mjesnoj samoupravi ne daje posebno značajno mjesto, a što se posebno negativno odražava u većim urbanim centrima i to pogotovo ako se uzme u obzir da je prosječna veličina mjesne samouprave u urbanim središtima veća od većine općina u Hrvatskoj. Takvo stanje ima negativan utjecaj na razvoj lokalne demokracije jer dovodi do pasivizacije građana i smanjenja njihovog sudjelovanja u radu tijela mjesne samouprave i općenito smanjuje participaciju u sudjelovanju u obavljanju javnih poslova.

Vijećnici su iskazali želju da imaju mnogo veći utjecaj od sadašnjeg na gotovo sve skupine javnih poslova, što je vidljivo iz Slike 4. u nastavku.

Slika 4: O kojima od navedenih područja smatrate da bi trebalo odlučivati (ili biti konzultirano) više gradske četvrti ili mjesni odbor?

Izvor: anketni upitnik

Usporedbom sadašnjeg s očekivanim tj. željenim stanjem (usporedba slika 3. i 4.) omogućuju planiranje budućih akcija i/ili izmjena propisa koje će omogućiti veći utjecaj tijelima mjesne samouprave na donošenje odluka o obavljanju javnih poslova.

Ispitanici su također pitani o suradnji između mjesnih odbora i vijeća gradskih četvrti na području svoje gradske četvrti, što je okvir u kojem bi prirodno trebalo ostvarivati suradnju na obavljanju javnih poslova. Sljedeće dvije slike daju odgovor na pitanja o stanju suradnje na području gradske četvrti (Slika 5.), te zadovoljstvo sudjelovanjem vijeća gradske četvrti odnosno mjesnog odbora u donošenju odluka na razini gradske uprave (Slika 6.).

Slika 5: Kako ocjenjujete suradnju između vijeća gradske četvrti / mjesnog odbora na poslovima koje ste naveli kao važne?

Izvor: Anketni upitnik

Slika 6: Koliko ste zadovoljni sa sudjelovanjem vašeg vijeća mjesnog odbora ili gradske četvrti u donošenju odluka?

Izvor: Anketni upitnik

Iz odgovora na prethodna pitanja proizlazi da su ispitanici nešto zadovoljniji suradnjom na području svoje gradske četvrti nego sudjelovanjem u donošenju odluka na razini cijelog grada. Suradnja na području gradske četvrti ocijenjena je prosječnom ocjenom 5,9 na skali od 1 do 10 (Slika 5.), dok je sudjelovanje u odlučivanju na razini grada ocijenjeno prosječnom ocjenom 4,66 na skali od 1 do 10 (Slika 6.).

Kao što prethodne dvije slike pokazuju, prostor za poboljšanje suradnje na području pojedine gradske četvrti odnosno na povećanju sudjelovanja mjesne samouprave u donošenju odluka na razini grada je velik, pa je to svakako nešto čime bi se u budućnosti trebalo ozbiljnije pozabaviti kako bi se iskoristio potencijal mjesne samouprave za demokratizaciju javnog upravljanja u Gradu Zagrebu. Također, značajnijim uključivanjem mjesne samouprave u donošenju odluka omogućava se zadovoljavanje interesa koji su specifični za pojedinu gradsku četvrt što je posebno značajno u velikom urbanom centru kakav je Grad Zagreb.

B) UVOĐENJE DEMOKRATSKIH INOVACIJA U RAD GRADSKIH ČETVRTI I MJESNIH ODBORA

U pogledu uvođenja demokratskih inovacija u Grad Zagreb ispitani su stavovi vijećnika o četiri demokratske inovacije. To su tematski forumi, savjetodavne ankete, participativno planiranje proračuna te korištenje alata informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Velika većina ispitanih izjasnila se pozitivno u pogledu uvođenja navedenih demokratskih inovacija. Tako uvođenje tematskih foruma smatra korisnim 86 % ispitanih, uvođenje savjetodavnih anketa njih 83 %, uvođenje mehanizama participativnog planiranja proračuna 75 % ispitanika, dok uvođenje alata digitalne participacije korisnim i potrebnim smatra njih 79 %.

U nastavku se prikazuju i analiziraju podaci i odgovori za svaku od četiri prethodno navedene demokratske inovacije. Pri tome, tekstualni odgovori ispitanika na pojedina pitanja grupirani su u tri kategorije: opći komentari, komentari koji ukazuju na neke prepreke koje postoje na strani samih građana, te komentari koji ukazuju na prepreke koji postoje na strani vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora te nadležnih gradskih službi.

Tematski forumi

Za svrhu provedenog istraživanja pod *tematskim forumima* građana podrazumijevaju su oblici sudjelovanja u kojima manji broj građana (do cca 15-ak sudionika) dublje raspravljaju o određenoj javnoj temi od značaja za gradsku četvrt i/ili mjesni odbor. Tematski forumi detaljnije se bave određenom temom, javnim problemom odnosno sudjelovanjem u konkretnoj javnoj politici. Manji broj sudionika omogućuje dublju raspravu pa se zato tematski forumi realiziraju kroz više sastanaka, a članovi foruma predstavljaju relevantne društvene skupine zainteresirane za određenu temu kako bi se dobile različite perspektive različitih društvenih skupina (stari-mladi, zaposleni-nezaposleni, različito obrazovani, zaposleni-umirovljenici, itd.)

Uvođenje ovog oblika demokratske inovacije smatra korisnim 86 % ispitanih, ne smatra korisnim njih 5 %, dok preostalih 9 % ne zna bi li uvođenje takvog oblika sudjelovanja građana bilo korisno za Grad.

Međutim, kao glavne prepreke uvođenju tematskih foruma ispitanici su rangirali sljedeće potencijalne prepreke:

- Nedostatak kapaciteta same gradske četvrti odnosno mjesnog odbora – 4,15
- Nedostatak kapaciteta gradskih službi – 4,11
- Nedostatak vremena i resursa kod građana – 3,65
- Nepoznavanje teme o kojoj bi se trebalo raspravljati – 3,59
- Nezainteresiranost građana – 2,8
- Teškoće odnosno nemogućnost dolaska do relevantnih sugovornika – 2,74

Iz prethodnih rezultata ankete evidentno je da ispitanici nedostatak kapaciteta samog vijeća gradske četvrti odnosno mjesnog odbora rangiraju više nego prepreke koje postoje na strani građana. Nedostaci na strani građana poput njihove nezainteresiranosti ili teškoće pronalaska relevantnih sugovornika dolaze tek nakon prepreka koje postoje na strani upravnih tijela i samih vijeća. Stoga je očito potrebno uložiti dodatne napore kako bi se povećao kapacitet

upravo gradskih tijela i samih vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora za uvođenje tematskih foruma.

Pored navedenih prepreka, ispitanici su tekstualnim odgovorima također naveli neke od razloga koji prema njihovom sudu predstavljaju potencijalne poteškoće uvođenju tematskih foruma. Te bi odgovore također mogli grupirati u dvije osnovne skupine, ovisno o tome radi li se o preprekama na strani građana ili preprekama na strani upravnih tijela i samih vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora.

Tablica 1: Prepreke uvođenju tematskih foruma – tekstualni komentari		
Opći komentari	Prepreke na strani građana	Prepreke na strani Grada Zagreba
<p>Vrijeme bi se trošilo na rasprave koje bi mogle biti i konstruktivne, ali ne bi se realizirale zamisli građana obzirom gradske četvrti ne odlučuju niti o projektima, niti o izvođačima projekata, niti o financijskoj konstrukciji, a koja je uvijek glavni nedostatak za ispunjenje planova gradskih četvrti. Trebalo bi u potpunosti promijeniti sustav lokalne samouprave da bi ovakve ideje imale smisla.</p> <p>Nedostatak iskrene političke volje za provođenje koncepta "Zagreb je naš!"</p> <p>Nema smisla provoditi tematske foruma jer Grad Zagreb je u tolikoj dubiozi da ne zna izvršiti osnovne komunalne usluge - prikupljanje otpada.</p> <p>Besmisleno je organizirati foruma ako odluke mjesnog odbora nemaju utjecaja i ne provode se nepostojanje novčanih sredstava ili budžeta. Za ništa nema novaca i stalno se improvizira.</p> <p>Predlažem da bude manji mjesnih odbora za štednju novaca i da bude manje vijećnika.</p> <p>Ako nema financijskih sredstava, uzalud forumi, dijeljenje iz šupljeg u prazno.</p>	<p>Načini informiranja građana o tematskim forumima, odnosno na koji način privući zainteresirane građane, kojim informacijskim kanalima.</p> <p>Regrutacija građana mi se čini kao najveći problem. Uz to, moderiranje foruma bi prema mom iskustvu moglo biti jako zahtjevno stoga smatram da bi to trebao voditi netko jako iskusan.</p> <p>Informatička nepismenost</p> <p>Namjerno sabotiranje / miniranje sjednica dolaskom većeg broja građana koji nisu iz naselja ali su iz drugih političkih struja. Nemaju pravo odlučivati jer nisu iz tog GČ ili MO ali mogu stvoriti dovoljno buke da ometaju tijek sjednice.</p> <p>Nepovjerenje građana u korisnost tih skupova.</p> <p>Komunikacija: kako informacije stižu do građana</p> <p>Izostanak navike / kulture sudjelovanja građanja u ovakvim temama.</p> <p>Pokušali smo na više tema, od 5000 građana/ki u našem mjesnom odboru, dođe ih svega par, a ne dođu dovoljno informirani i orijentirani na rješenja.</p> <p>Da bi se o nekim temama moglo razgovarati potrebna je neka razina znanja kako bi smjer</p>	<p>Loša komunikacija sa gradskom vlašću</p> <p>Nezainteresiranost gradskih službi i službenika</p> <p>Informatička Ne zainteresiranost trenutno vladajućih u gradu Zagrebu nepismenost</p> <p>Nekvalitetna priprema skupova. Politički usmjerene teme onih koji participiraju vlast ograničava bilo kakvu suvislu reakciju</p> <p>Glavni problem vidim u logistici organiziranja takvih foruma. Za uspješno organiziran forum treba dosta vremena i puno truda koji vijećnici nemaju a nemaju nikakvu pomoć od referenata mjesne samouprave. Također, takav izniman trud bi trebalo adekvatno nagraditi, ne nužno financijski. U prošloj godini smo organizirali dva takva foruma i satrali smo se organizirajući, potrošili se financijski, emotivno i psihički, a iako su se građani odazvali forumu i došlo je do žustre rasprave oko nekih pitanja, rezultati su nemjerljivi jer nitko nema vremena posvetiti se analizi dobivenih rezultata.</p> <p>Prostor</p> <p>Mjesni odbor</p>

<p>Općenito je nedostatak takve političke kulture kod nas.</p> <p>Demokratski je upitno donošenje odluka od strane samo 15ak osoba za područje cijelog MO.</p> <p>Ne pridržavanje i nepoznavanje kulturnog razgovora.</p> <p>Upitno koliki bi bio utjecaj takvog tematskog foruma.</p> <p>Promjene idu sporo ili nikako i previše je administrativnih prepreka u smislu funkcioniranja javne nabave, podružnica Holdinga i slično strukturama upravljanja ne odgovara uplitanje građana.</p> <p>Premali broj građana, njih do 15 je premalo, trebalo bi biti više. Ili bar da tih 15 budu predstavnici npr. jednog dijela mjesnog odbora (neke zgrade ili ulice ili slično).</p> <p>Komunikacija generalno između mjesnih odbora i VGČ bi trebala biti otvorenija. Od zadnjih izbora komunikacija je isključivo predsjednik/predsjednica MO i VGČ nema dvosmjerne komunikacije sa drugim vijećnicima, a pomaci oko zaključaka donesenih na MO i upućenih VGČ su minimalni ili se o njima niti povratno ne informira VGČ u smislu je li pojedini zaključak podržan od VGČ i upućen da daljnje rješavanje ili nije. I dalje se sve svodi a to tko je koja stranka i tko je prije u kojoj stranci, i tko je bliži VGČ (predsjedniku i vijećnicima i slično). Ne nagrađuje se dodatni trud vijećnika, pa tema tematskih foruma se onda čini besmislenom ako primarni uvjeti adekvatnog funkcioniranja nisu zadovoljeni.</p>	<p>rasprave imao konstruktivan tijek. U suprotnom se stvari svode na osobna viđenja i mišljena što osobno smatram da nije dobro jer onda stvari mogu otići u krivom smjeru jer i sami vijećnici ne moraju imati znanja o nekoj temi tako da nestručno savjetovanje može rezultirati lošim odlukama.</p> <p>Prosječni građanin se rjeđe uključuje u rasprave, obično se javljaju ostrašćeniji pojedinci ili netko tko ima neki jaki interes pa je upitna kvaliteta informacija koja se dobije. Također, grad je složena struktura, pa je teško objasniti nekad sve aspekte koji igraju ulogu.</p> <p>Razočaranost građana u inertnost gradskih službi i realizacije običnih životnih potreba u smislu komunalne infrastrukture usprkos trudu članova Mjesnih odbora koji (i građani to znaju) nemaju gotovo nikakve ovlasti u donošenju odluka i prioriteta te se dovodi u pitanje postojanje samih Mjesnih odbora što dovodi do toga da su građani nezainteresirani za forume jer znaju da ne mogu puno toga promijeniti.</p> <p>Promocija. Treba se raditi na promociji tj. širenju ovih tematskih foruma i tema o kojima se radi, tako da svaki građanin u susjedstvu zna za njega, jer trenutno niti ne znaju o radu niti mjesnih odbora niti vijeća gradske četvrti, ne znaju niti da postoje a kamoli što rade, tako da veliko lokalno i gradsko obrazovanje građana se treba obaviti.</p>	<p>Vijećnici su uglavnom zaposleni, takvo nešto iziskuje više vremena i trebalo bi biti adekvatno vrednovano</p> <p>Mora postojati stvarna suradnja između gradskih službi i vijeća, zasad to izostaje, a ovakve forme, kada se i realiziraju, uglavnom se "odrađuju" kako bi se zadovoljila forma.</p> <p>Interes (shema pogodovanja) politike i stručnih službi, nedostatak stručnog kapaciteta kod istih i njihov interes da građani ni u čemu ne sudjeluju i ne inzistiraju na rješavanjima svojih problema (obećano u izbornim programima) jer onda mogu raditi šta hoće ili im se ne sposobnim servira od struke na šta oni pristaju jer ne znaju ili ne žele znati.</p> <p>Nedostatak iskustva i stručnosti u organizaciji i facilitaciji takvih skupova</p> <p>Promocija. Treba se raditi na promociji tj. širenju ovih tematskih foruma da svaki građanin u susjedstvu zna za njega, jer trenutno niti ne znaju o radu niti mjesnih odbora niti vijeća gradske četvrti, ne znaju niti da postoje a kamoli što rade, tako da veliko lokalno i gradsko obrazovanje građana se treba obaviti.</p> <p>Forum je uzaludan ukoliko nemamo stručnog kadra da komunicira sa građanima te volje i mogućnosti da se projekti realiziraju.</p> <p>Nedostatak informacija i loša komunikacija.</p> <p>Po mojem mišljenju najveća prepreka je neadekvatna komunikacija i informiranje prvenstveno od strane inicijatora tematskih foruma.</p>
---	---	--

<p>Cijeli politički sustav je koncipiran tako da otuđuje građane od politike, participacija je simbolička ili nepostojeća. Tomu ne doprinosi ni struktura MO - VGČ - Skupština - Gradski uredi koja je duboko hijerarhijska i neučinkovita te u praksi nedemokratska i netransparentna. Želimo li veću razinu participacije građana, moramo ih aktivno uključivati, informirati, otvoriti konkretne prostore za to (npr. građanski zborovi, otvoriti sjednice građanima, snimati sjednice i prenositi ih uživo itd.).</p>		
<p>Izvor: odgovori na anketni upitnik</p>		

Savjetodavne ankete

Za potrebe provođenja ovog projekta savjetodavne ankete definirane su kao oblici sudjelovanja građana u kojima se veći broj građana pita o određenoj temi, najčešće jesu li za ili protiv nečega (npr. proširenja parkinga ili uvođenja biciklističke staze u nekoj ulici; izgradnje, dogradnje ili prenamjene nekog javnog objekta, i sl.). Dakle, za razliku od tematskih foruma putem kojih manji broj građana dublje i serioznije raspravlja o određenoj javnoj temi i sudjeluje u kreiranju konkretnih javnih politika, savjetodavne ankete usmjerene su na veći broj građana koji se izjašnjavaju, tj. daju odgovore na konkretno pitanje koje je najčešće formulirano na način da se na njega odgovori sa 'da' ili 'ne'.

Na pitanje smatrate li da bi savjetodavne ankete trebalo koristiti kako bi se dobilo mišljenje građana gradske četvrti i mjesnog odbora, 83 % ispitanih je odgovorilo pozitivno, 7 % je odgovorilo negativno dok je preostalih 10 % ispitanih odgovorilo s 'ne znam.'

Kao glavne prepreke korištenja savjetodavnih anketa u gradskoj četvrti i mjesnom odboru ispitanici su po važnosti rangirali sljedeće:

- Nedostatak kapaciteta i resursa gradske četvrti / mjesnog odbora – 3,16
- Nedostatak kapaciteta gradskih službi – 3,2
- Nepoznavanje teme – 2,88
- Tehničke mogućnosti provedbe ankete – 2,8
- Nezainteresiranost građana – 2,53

Kao i kod prethodne demokratske inovacije pokazuje se da ispitanici smatraju kako su glavne prepreke uvođenja savjetodavnih anketa na strani slabog kapaciteta gradskih vijeća i mjesnih odbora i nedostatak kapaciteta gradskih službi za provođenje savjetodavnih anketa.

Tablica 2: Prepreke uvođenja savjetodavnih anketa – tekstualni odgovori

Opći komentari	Prepreke na strani građana	Prepreke na strani Grada Zagreba
<p>Loša komunikacija sa gradskom vlašću.</p> <p>Ovo se čini kao sjajna ideja, ali vidim brojne tehničke prepreke: kako i gdje postaviti anketu da dopre do građana, kojim kanalima. Također, tko bi bio zadužen za ankete: MO, gradske službe, itd.</p> <p>Trenutno vladajuće zanima samo mišljenje i problemi njihovih birača.</p> <p>Anketa je korisna tek nakon skupa gdje se građani upoznaju sa temom.</p> <p>Komunikacija: kako informacije dolaze do građana.</p> <p>Mislim da bi se ankete trebale provoditi nakon održanog foruma na kojem se moglo razmijeniti mišljenja i dobiti dublji uvid u temu.</p> <p>Neka građani predlaže svoje teme a ne da mi njima nametnemo teme.</p> <p>Nepotrebno, tko je zainteresiran doći će do mjesnog / gradskog odbora i iznijeti svoje mišljenja, potrebe. Financijski trošak koji ne bi urodio plodom.</p> <p>Nedostatak takve političke kulture kod nas.</p> <p>Prepreka je ekipa na vlasti od gradonačelnika do predsjednika VGČ jer nisu u stanju, ne žele, ne znaju odraditi obećano građanima i samim tim su građani prevareni. MO malo toga može. Gotovo ništa ako ga predsjednik VGČ, Skupština i gradonačelnik ne podupre.</p> <p>Savjetodavne ankete imaju slabu vjerodostojnost i legitimitet.</p>	<p>Informatička nepismenost.</p> <p>Dobili bismo vjerojatno dosta "gluposti" koje bismo onda trebali isfiltrirati.</p> <p>Većina stanovnika MO ... je starije životne dobi i ne koriste se digitalnim tehnologijama tako da bi se mogli uključiti u ankete, a dio građana, iako su informatički dovoljno pismeni, nisu motivirani i malodušni su te smatraju da se ni takav mali napor ne isplati jer se ionako ništa neće dogoditi, niti će tko poslušati njihove želje i prijedloge.</p> <p>Teško je doći do ciljne skupine, ako je anketa online ovisi gdje se i kome daje na ispunjavanje, ako se pita ciljano recimo zgradu ili ulicu potrebni resursi koji bi proveli ispitivanje.</p> <p>Provodili smo ankete, mali je broj odgovora prikupljen, a odgovori odražavaju veliku količinu neinformiranosti i neznanja građana o temi o kojoj se savjetuje.</p> <p>Smatram da treba procijeniti koje stvari bi se mogle rješavati putem anketa, a gdje to može predstavljati prepreku u realizaciji bitnih projekata. Npr. treba se proširiti parking na dio zelene površine. Stanari zgrade koja se nalazi na toj zelenoj površini mogu se izjasniti da oni ne žele proširenje parkinga, što je za očekivati, ali to je neophodan i strateški projekt jer u kvartu nedostaje oko 200 parkirnih mjesta. Pri tome nije to jedina javna zelena površina. Smatram da nisu sve teme takve da bi trebali građani biti uključeni.</p>	<p>Informatička nepismenost.</p> <p>Problem osiguranja da doista glasuju samo stanovnici određenog područja.</p> <p>Ne postoji volja da se to provede jer se to čini samo radi forme, ako se nešto slično i provede, ignorira se ako nije u interesu onih koji su na vlasti.</p> <p>Ne postoji budžet za takve akcije.</p> <p>Logistika.</p> <p>Sviđa mi se ova mogućnost ali zabrinjava nedostatak kapaciteta mjesnog odbora. Vijećnici imaju svoje dnevne poslove i nije im ova uloga primarna i s obzirom na naknadu volontiraju. Nije problem odraditi ali uz dnevni posao i ostale poslove vijećnika unutar mjesnog odbora, za isto nemaju kapaciteta. Možda da ovo organizira mjesna samouprava bili bi ostvarivo npr. kao vijećnik u MO ukoliko se odlučim na takvu anketu najprije me moraju podržati većinom članovi vijeća MO, zatim i predsjednik VGČ a onda ja u svoje slobodno vrijeme trebam kreirati anketu i dalje se time baviti. Podrška u uloženi trud se cijeliti neće a ipak dobar dio vijećnika ima primarni posao i obitelj i druge obveze a vijećnička dužnost je samo jedan segment osobnog i profesionalnog života.</p>

<p>Na koji način održati takvu anketu, po mogućnosti za cijeli kvart.</p> <p>Mišljenje građana često se ne podudara sa interesima struktura odlučivanja.</p> <p>Velika prepreka korištenja savjetodavnih anketa po mojem iskustvu je unaprijed znana činjenica o neuvažavanju istih od strane nadležnih institucija.</p> <p>Nedostatak političke volje i kulture participativne demokracije unutar stranaka, neprepoznavanje važnosti participativne demokracije, nezainteresiranost i nespremnost na promjenu trenutnog načina rada i političke organizacije.</p> <p>Ovakva vrsta anketa bi se mogla riješiti prijavom na NIAS - eGrađani sustav.</p>	<p>Ako bi bile digitalne, neki građani ne bi sudjelovali.</p> <p>Nedovoljna mogućnost dopiranja do građana koje bi se trebalo pitati.</p> <p>Nedovoljno informacija, kanali informacija bi trebali biti raznovrsni zbog dobne strukture.</p> <p>Prije njih bi svakako trebalo obaviti dobro informiranje građana o temi jer inače glasaju bez veze.</p> <p>Razočaranost građana u inertnost gradskih službi i realizacije običnih životnih potreba u smislu komunalne infrastrukture usprkos trudu članova Mjesnih odbora koji (i građani to znaju) nemaju gotovo nikakve ovlasti u donošenju odluka i prioriteta te se dovodi u pitanje postojanje samih Mjesnih odbora što dovodi do toga da su građani nezainteresirani za forume jer znaju da ne mogu puno toga promijeniti.</p>	
Izvor: Odgovori na anketni upitnik		

Participativno planiranje proračuna

Za potrebe ovog istraživanja participativno planiranje proračuna (participativno budžetiranje) je metoda planiranja dijela proračuna u kojoj građani odlučuju o dijelu javnih aktivnosti koje će se financirati putem proračuna. Na taj se način građanima daje mogućnost da utječu na potrošnju javnih sredstava vodeći se vlastitim prioritetima ili prioritetima užeg dijela grada u kojem žive.

Na pitanje koje je bilo postavljeno u anketnom ispitivanju i koje je glasilo smatrate li da bi takav oblik planiranja proračuna trebalo uvesti u Grad Zagreb, većina ispitanika, točnije njih 75 % je odgovorilo pozitivno, dok je njih 14 % mišljenja da tu metodu ne treba uvesti u Grad Zagreb, a preostalih 11 % je odgovorilo da ne zna treba li participativno planiranje proračuna uvesti u Grad Zagreb. U odnosu na sve analizirane demokratske inovacije, ova je dobila najmanju potporu ispitanih, iako je ona i dalje visokih 75 %.

Kao glavne prepreke uvođenja participativnog planiranja proračuna u Grad Zagreb ispitanici su rangirali sljedeće razloge:

- Nedostatak kapaciteta mjesnog odbora / gradske četvrti – 3,74
- Nedostatak kapaciteta gradskih službi – 3,01

- Nezainteresiranost građana – 2,83
- Tehničke mogućnosti organizacije – 2,83
- Nepoznavanje teme – 2,58

Tablica 3: Prepreke uvođenja participativnog planiranja proračuna – tekstualni odgovori		
Opći komentari	Prepreke na strani građana	Prepreke na strani Grada Zagreba
<p>Loša komunikacija sa gradskom vlašću.</p> <p>Trenutno vladajući u slučaju participativnog planiranja proračuna izgubili bi kontrolu nad financijama koje koriste za svoje ideale.</p> <p>Mogućnost malverzacije - radi se o novcu. Lako bi se moglo dogoditi da se neka interesna skupina dogovori i mobilizira svoje istomišljenike koji bi lako nadglasali ljude kojima tema nije previše bitna.</p> <p>Nisam sigurna je li to pravi način planiranja proračuna, tako da nisam ni sortirala probleme.</p> <p>Svatko ima nešto što njemu smeta i bori se za to, a sve drugo mu je nevažno ukoliko ne dobije ono što je htio. Rasprave o tome ne bi nikad završile i teško da bi se dogovorilo išta produktivno oko čega bi se svi složili.</p> <p>Osnovna prepreka je onemogućavanje ekipi na vlasti da svojevoljno troši novac građana i oni to ne žele. Politika i političari ne žele da im to izmakne ispod šape.</p> <p>Treba izvršiti decentralizaciju novca iz grada na mjesnu samoupravu.</p> <p>Povjerenje građana u Mjesne odbore i lokalnu politiku bi se sigurno učvrstilo kada bi građani putem svojih vijećnika barem malo participirali nekim određenim sredstvima iz</p>	<p>Građani bi trebali biti stručnjaci iz područja o kojem daju mišljenje.</p> <p>Građani nemaju pojma ni o proračunu domaćinstva, Proračun Grada bi im bila znanstvena fantastika.</p> <p>Osim pretpostavljenog malog odaziva građana, ni većina vijećnika u mjesnim odborima nije upućena u poslovanje grada i način donošenja odluka.</p> <p>Promocija. Treba se raditi na promociji tj širenju ovih tematskih foruma i tema o kojima se radi, tako da svaki građanin u susjedstvu zna za njega, jer trenutno niti ne znaju o radu niti mjesnih odbora niti vijeća gradske četvrti, ne znaju niti da postoje a kamoli što rade, tako da veliko lokalno i gradsko obrazovanje građana se treba obaviti.</p> <p>Budući da bi se vjerojatno provodilo kroz digitalne alate, određene skupine stanovništva bi potencijalno bile diskriminirane.</p> <p>Nemogućnost dokazivanja identiteta.</p> <p>Subjektivnost građana i stavljanje na listu prioriteta osobnu korist naspram koristi za većinu stanovnika.</p>	<p>Premala sredstva na raspolaganju Mjesnom odboru. MO u biti ne odlučuje, samo predlaže.</p> <p>samo forma, zna se tko odlučuje i tko stoji iza njih.</p> <p>MO odlučuje o dijelu proračuna koji je mizeran. Ne znam koliki bi bio dio participativnog proračuna kada je proračun o kojem odluke donose MO mizeran (ako bi bio dio tog istog proračuna).</p> <p>Prevelika centraliziranost u odlučivanju. Sve je u užem krugu rukovodstva grada. Osim pretpostavljenog malog odaziva građana, ni većina vijećnika u mjesnim odborima nije upućena u poslovanje grada i način donošenja odluka.</p> <p>Da, vladajućima to ne odgovara.</p> <p>Nije u interesu vladajuće strukture.</p> <p>Imamo većih problema za riješiti u organizaciji mjesne samouprave koja treba reformu. Službe su pune ljudi koji su potkapacitirani.</p> <p>Za praćenje takvog financiranja (potreban je službenik za to), pitanje je za koje teme bi se koristilo participativno budžetiranje.</p>

<p>proračuna za konkretne zahvate u njihovom kvartu.</p> <p>Netransparentnost.</p> <p>Politizacija apolitičnog društva je proces, postoje metode kojima se društvo postupno i smisleno ponovno uključuje u politiku i ljudima se postupno daju novi i širi alati političkog odlučivanja i participacije. No za to je potreban konkretan plan akcije "odozgo" te određeni kapaciteti koji će ga sustavno provoditi, a u trenutačnim strukturama "vlasti" toga nema.</p>		
Izvor: Odgovori na anketni upitnik		

Alati digitalne participacije

Za potrebe provedbe ovog projekta pod alatima digitalne participacije građana podrazumijevaju se različiti alati (npr. online ankete, forumi, chatovi, aplikacije i sl.) koji omogućuju da se građani uključe u neke prethodno opisane metode sudjelovanja građana u odlučivanju. S obzirom da je obilježje modernog društva značajno izražena virtualna prisutnost u mnogim područjima života, to su i sredstva digitalne participacije na tragu tog trenda suvremenog društvenog razvoja.

Na pitanje o tome bi li alate digitalne participacije trebalo intenzivnije koristiti na području gradskih četvrti i mjesnih odbora, ispitanici su se izjasnili krajnje pozitivno. Njih 79 % je na postavljeno pitanje dalo pozitivan odgovor, sljedećih 8 % je odgovorilo negativno, dok se 13 % izjasnilo da ne zna bi li alate digitalne participacije trebalo intenzivnije koristiti.

Među preprekama intenzivnijem korištenju alata digitalne participacije ispitanici posebno istaknuli i rangirali sljedeće potencijalne prepreke:

- Nedostatak kapaciteta gradskih službi – 4,55
- Nedostatak kapaciteta gradske četvrti / mjesnog odbora – 4,26
- Opasnost zloupotrebe osobnih podataka građana – 4,15
- Nezainteresiranost građana – 3,23
- Tehničke mogućnosti povezane s korištenjem alata digitalne participacije – 2,82
- Neznanje / nemogućnost određenih kategorija građana da se koriste alatima digitalne participacije – 1,98

Kao i u slučaju ostalih demokratskih inovacija i ovdje se nedostatak kapaciteta gradskih službi, tj. samih gradskih četvrti i mjesnih odbora pokazuje kao prepreka koju ispitanici najviše rangiraju. U tom smjeru očito treba poduzeti i korake za jačanje kapaciteta gradskih službi ali i samih gradskih četvrti i mjesnih odbora.

Anketno ispitivanje vijećnica pokazuje da se kod eventualnog korištenja alata digitalne participacije posebna pažnja treba obratiti na pitanja zaštite od moguće zloupotrebe osobnih

podataka građana, što je razlog koji su ispitanici rangirali relativno visoko rangirali, odmah iza nedostatka kapaciteta gradskih službi odnosno nedostatka kapaciteta samih gradskih četvrti i mjesnih odbora.

Tablica 4: Prepreke korištenju alata digitalne participacije – tekstualni odgovori		
Opći komentari	Prepreke koje se tiče građana	Prepreke koje se tiče Grada Zagreba
<p>Gubi se interakcija i argumentirana rasprava. Pitanja i odgovori su obično ograničeni na da ili ne.</p> <p>U slučaju nedovoljne informatičke sigurnosti postoji mogućnost zloupotrebe.</p> <p>U digitalnoj participaciji ne bi se trebali koristiti osobni podaci građana – anonimno.</p> <p>Kada bi se pozvalo da svi forumi, ankete, sve što ovdje tražite ima neku svrhu i dovede do nekog cilja onda i ovo što ispituje ima svrhu. Inače su pitanja uzaludna jer od saziva ove vlasti niti jedan projekt u našem MO nije ostvaren.</p> <p>Kad vozilo vatrogasne pomoći ili hitne pomoći ne može prometovati ulicama ... i nakon 5 zaključaka na tu temu poslanih na VGČ se ništa nije promijenilo niti su službe prometnog redarstva na terenu. O kakvoj digitalnoj participaciji pričati kad primarne potrebe za sigurnošću u prometu nisu riješene?</p>	<p>Problem osiguranja da doista glasuju samo stanovnici određenog područja.</p> <p>Kako doći do građana.</p> <p>Prevelik broj starijih građana koji ne koriste elektroničke oblike komuniciranja.</p> <p>Starost populacije je glavni problem.</p> <p>Najveća mana je doseg svih skupina građana te samim time mogućnost da nekolicina odlučuje u svoju korist nauštrb umirovljenika, ili nauštrb populacija 0-18 (koji nemaju pravo glasa), ili radnici nauštrb nezaposlenih (nije nužno da samo umirovljenici nemaju adekvatni digitalni pristup ili znanje).</p> <p>Nisu stariji ljudi tome skloni, treba kombinirati sa metodom plakata, pisanih obavijesti na vidljivim mjestima.</p>	<p>I danas se piše svašta po raznim itd., mjestima, ali se ne koristi ako nije u interesu podobnih.</p> <p>Financijski trošak.</p> <p>Vladajućima to ne odgovara.</p> <p>Nedostatak iskustva u provedbi takvih alata i generalno participacije građana. Mislim da je važno angažirati stručnjake za provedbu takvih oblika odlučivanja ili dobro educirati vlastite kapacitete.</p> <p>Npr. predlagala sam kao vijećnica uvođenje opcije online posjeta mjesnom odboru tj dežurstva i to je uvijek bilo osporeno iz razloga jer se "većina starijih građana ne koristi digitalnim sredstvima" ... dakle spremnost vijećnika da svoj laptop donese u vrijeme dežurstva mjesnog odbora, kreira link i bude dostupan građanima tih 60 minuta mjesečno nitko ne vidi pozitivnim već u startu se ostaje kod stare tradicionalne opcije dežurstva uživo. Naravno na ta dežurstva uživo niti jednom nitko nije došao ... osobno ne vidim neke velike promjene a očekivala sam ih sa dolaskom nove vlasi. Dakle kao prepreku mogu navesti i pad motivacije vijećnika i onih koji su na početku imali zanos energije pa im sigurno više nije do korištenja alata digitalne participacije.</p>
Izvor: Odgovori na anketni upitnik		

4. PREPORUKE ZA UVOĐENJE DEMOKRATSKIH INOVACIJA

A) PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE OBAVLJANJA JAVNIH POSLOVA

Iz rezultata ankete i radionice, vidljivo je da vijećnici smatraju da na samo četiri područja vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora ostvaruju neki utjecaj (komunalno gospodarstvo i komunalne djelatnosti, održavanje javnih cesta, promet i prometna infrastruktura te uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje), dok je velika većina iskazala želju da imaju mnogo veći utjecaj od sadašnjeg na gotovo sve skupine javnih poslova. Iz gore navedenog, jasno je da je prostor za poboljšanje suradnje na području pojedine gradske četvrti odnosno na povećanju sudjelovanja mjesne samouprave u donošenju odluka na razini grada velik.

Stoga je moguće oblikovati nekoliko preporuka za poboljšanje položaja vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora u obavljanju javnih poslova:

- U Statutu Grada Zagreba urediti položaj gradskih četvrti na drukčiji način kako bi one imale znatno veću ulogu u donošenju odluka koje se tiču poslova na njihovom području.
- Dodatno razraditi i ojačati mehanizme koordinacije na području svake gradske četvrti, kako sav posao oko koordinacije ne bio na predsjednicima vijeća gradskih četvrti za koje se pokazuje da su preopterećeni raznoraznim obavezama i aktivnostima.
- Na razini cijelog grada dodatno razraditi i ojačati postojeće mehanizme koordinacije između razine grada i vijeća gradskih četvrti kako bi se iskoristio demokratski potencijal mjesne samouprave, posebno postojećih gradskih četvrti.

B) PREPORUKE ZA UVOĐENJE DEMOKRATSKIH INOVACIJA

Navedena analiza odabranih demokratskih inovacija u Gradu Zagrebu jasno ukazuje na potrebu daljnjeg rada na uvođenju barem nekih od navedenih oblika demokratskih inovacija u Grad Zagreb. Velika većina vijećnika je s jedne strane izrazila želju i potrebu za uvođenjem takvih alata participacije, ali su s druge strane isto tako jasno identificirali nedostatak kapaciteta vijeća gradskih četvrti i mjesnih odbora te gradskih službi kao glavne prepreke njihovom uvođenju.

Na temelju svega navedenog, moguće je oblikovati i nekoliko preporuka za uvođenje demokratskih inovacija u rad gradskih četvrti i mjesnih odbora:

- Provesti edukaciju zaposlenika gradskog ureda nadležnog za mjesnu samoupravu u Zagrebu o demokratskim inovacijama kako bi se ojačao kapacitet tog ureda za vođenje procesa uvođenja demokratskih inovacija
- Provoditi kontinuirane akcije popularizacije i edukacija izabranih vijećnika u vijećima gradskih četvrti odnosno mjesnih odbora o demokratskim inovacijama kao alatu za uključivanje građana njihov rad
- Pripremiti odluku Gradske skupštine o uvođenju odabranih demokratskih inovacija u rad vijeća gradskih četvrti odnosno mjesnih odbora grada Zagreba
- Pilotirati uvođenje odabranih demokratskih inovacija u jednu ili dvije gradske četvrti i nekoliko mjesnih odbora s njihovog područja kako bi se stekla dodatna praktična

iskustva i uvidi u okolnosti u kojima se takvi alate uvode u rad vijeća gradskih četvrti odnosno mjesnih odbora

- Provesti evaluaciju provedenog pilot projekta uvođenja demokratskih inovacija kako bi se utvrdili prednosti i nedostaci te locirale prepreke za njihovo uvođenje i izradila rješenja za njihovo uklanjanje
- Kod sredstva digitalne participacije posebno voditi računa o mehanizmima za prevladavanje tzv. digitalne podjele (*digital divide*) te razviti mehanizme sprječavanje eventualne zloupotrebe osobnih podataka građana